

Stylman, V. & Jalolahti, J. 2018. Yrkeskunnandet i grundexamen i audiovisuell kommunikation. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering.

Utvärderingen gäller yrkeskunnandet i grundexamen i audiovisuell kommunikation. Utvärderingsmaterialet har samlats in från yrkesprov och det kompletterande material som beskriver hur de anordnas. Resultaten beskriver vitsord för yrkesprov samt verksamhet som gäller anordnande av yrkesprov. Utvärderingen gällde alla studerande som börjat avlägga grundexamen i audiovisuell kommunikation som grundläggande yrkesutbildning under hösten 2013 och alla enheter som ordnar utbildningen i fråga. Utvärderingsmaterialet samlades in under hela utbildningen fram till slutet av vårterminen 2016. Kvantitativa uppgifter som beskriver vitsord och yrkesprov kompletterades med utbildningsanordnarnas självutvärderingar och utvärderingsbesök. Dessutom analyserades de yrkesprovplaner och beskrivningar av yrkesprovets innehåll som godkänts av organet för yrkesprov. Vid analysering av materialet och resultaten och under utvärderingsbesöken utnyttjades kompetensen hos lärare inom branschen.

Utvärderingen av inlärningsresultat baserade sig på yrkesprov, och därmed gällde den yrkeskunnandet. De krav på yrkesskicklighet och bedömningskriterier som ställts på utbildningen i examensgrunderna utgör bedömningsgrunden. Bedömningen av kunnandet i yrkesproven gäller behärskandet av den kunskap som ligger till grund för arbetet, behärskandet av arbetsprocessen, arbetsmetoderna, arbetsredskapen och materialet samt nyckelkompetenserna för livslångt lärande. Därmed utgör examensgrunderna en central utgångspunkt för utvärderingen.

Utvärderingen av inlärningsresultaten inom yrkesutbildningen är utvecklande till sin karaktär, och vid genomförandet av utvärderingen betonas utbildningsanordnarnas aktiva deltagande och växelverkan vid utvärderingen. Materialet samlades direkt via yrkesprov som genomfördes av utbildningsanordnarna. Den utvecklande karaktären beskrivs även av självutvärdering som genomförs av utbildningsanordnarna samt feedbackrapporter som lämnats till utbildningsanordnarna och utifrån vilka anordnarna kan jämföra sina egna resultat med nationella resultat. Dessutom fick anordnarna hos vilka ett utvärderingsbesök gjordes en feedbackrapport om besöket.

Under hösten 2013 fanns det totalt 27 utbildningsanordnare som erbjöd grundexamen i audiovisuell kommunikation, och av dessa lämnade 23 anordnare in uppgifter om inlärningsresultat för utvärdering. De utbildningsanordnare som inte lämnade in uppgifter om inlärningsresultat var sådana med endast få studerande som inlett sina studier under 2013. Materialet omfattade 554 studerande och 2 012 yrkesprov. Utvärderingen gällde även specialstuderande. Materialet omfattade yrkesprov för 223 specialstuderande. Materialet innehöll planer för yrkesprov från 17 utbildningsanordnare och beskrivningar av yrkesprov från sammanlagt 1 916 yrkesprov. Självutvärderingsmaterial levererades av 20 anordnare. Det gjordes två bedömningsbesök.

Tre femtedelar (69 %) av studerandena fick vitsordet berömlig för yrkesprovet för en examensdel, 34 procent fick vitsordet god och 6 procent nöjaktig. Det vanligaste vitsordet inom alla kompetensområden var berömlig. Studerandena fick mest berömliga vitsord för nyckelkompetenserna för livslångt lärande. De flesta nöjaktiga vitsorden däremot gavs inom behärskandet av arbetsprocessen. Andelen goda vitsord var störst inom behärskandet av den kunskap som ligger till grund för arbetet. Medelvärden för bedömningsobjekten varierade mellan 2,48 och 2,60. Medelvärdet för de slutliga vitsorden för yrkesprovet var 2,54. Materialets könsfördelning var rätt jämn och medelvärdet för vitsord bland kvinnor var bättre än bland män såväl i fråga om vitsorden för yrkesprov för examensdel som kompetensområden. Det förekom skillnader i fråga om vitsorden även bland utbildningsanordnare.

Specialstuderandena hade färre berömliga vitsord och fler nöjaktiga och goda vitsord jämfört med de övriga studerandena. Av specialstuderandenas yrkesprov avlagdes nästan alla (96 %) utan anpassade mål. 37 procent av vitsorden för yrkesprov som avlades utan anpassning var goda. 46 procent var berömliga vitsord och nöjaktiga 17 procent.

Mindre än en tredjedel av yrkesproven (29 %) avlades i arbetslivet och över hälften (60 %) i läroanstalterna. Ungefär vart tionde (11 %) prov var ett kombinerat yrkesprov. I fråga om specialstuderande avlades 38 procent av yrkesproven på arbetsplatser. Vitsorden för yrkesprov som avlades på arbetsplatser var bättre än de som gavs för yrkesprov som avlagdes i läroanstalter.

Vitsorden för yrkesprov var i någon mån beroende av bedömnarna. De anordnare som enligt medelvärdet för vitsord klassificerats i den högsta kvartilen hade flest yrkesprov (53 %) som avlagts på arbetsplatser och sannolikheten var större att vitsorden för yrkesprov som avlagts på arbetsplatser var bättre än de som gavs för yrkesprov som avlagts i läroanstalter. Utvärderingen lyfte fram utvecklingsbehov i fråga om arbetsplatshandledarnas bedömningskompetens och lärarnas arbetslivskompetens. Skillnader förekom även i fråga om kvaliteten på yrkesprov och planer för yrkesprov. Utvärderingen lyfte fram utvecklingsbehov både för utbildningsanordnarna och utbildningsförvaltningen.